

четко очерчені, збережена символіка вікна і горящої свічки. Удачними є документальні вставки, наприклад, епізод низверження купола на храмі Христа Спасителя, символізуючий крах існуючого світу. Символом наступлення реакції в фільмі виступає відсутній в романі «інфернальний» епізод (голівудський штамп) – чорні коні з важкими копитами, запряжені в екіпаж, на якому Комаровський приїжджає за Ларою.

В російській кіноверсії пастернаківські діалоги повністю замінені вигаданими, що призвело до вульгаризації закладених в романі значень. В цілому негативно ставлячись до цієї екранізації, відзначимо декілька удачних моментів, наприклад, глибоко символічний кінець фільма: трамвай, який везе померлого Живаго, зникає за закриваючимися дверима депо, що викликає асоціацію зі шлюзами крематорія, за якими зникає гроб.

Глибина і багатогранність роману «Доктор Живаго» передвизначила інтерес кінематографістів до цього твору, що і призвело до створення декількох кіноверсій. Всі вони доповнюють одна одну, углубляючи і актуалізуючи значення, закладені в тексті, формуючи тим самим трансмедіальний «образ» роману.

ГЕНДЕРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЧОЛОВІЧИХ ОБРАЗІВ В МАЛІЙ ПРОЗІ Г. ДЖЕЙМСА («THE LESSON OF THE MASTER», «THE PUPIL»)

Алексеева О.М. (Бахмут)

Розгляд системи образів художнього твору з гендерного аспекту піднімає багато актуальних питань. Серед них – питання щодо соціалізації сучасної людини в умовах інтерактивного сьогодення. Особливу увагу привертають питання особливостей процесу самовизначення та самореалізації особистості у суспільстві певної культурно-історичної доби. Ретроспективний погляд на систему художніх образів дає можливість спостерігати еволюцію літературних типів з гендерного аспекту. Аналіз такого плану може надати змістовний матеріал для визначення творчих першоджерел, для оцінки сучасних та прогнозування майбутніх художніх інтерпретацій людської поведінки.

Творчість Генрі Джеймса є цінним джерелом для дослідження своєрідності гендерних ролей та особливостей функціонування гендерних стереотипів. Класик англо-американської прози надає актуальні для сьогодення приклади співвідношення гендерної статі зображених типів з унікальністю їх психологізму. Взаємовплив введених ролей та стереотипів відображає стан гендерної еволюції на межі XIX – XX століть, динаміку її розвитку, обумовлює композиційно-стилістичні особливості художніх творів письменника.

Відношення між відомим письменником та письменником-початківцем є провідними в повісті Генрі Джеймса «The Lesson of the Master» («Урок майстра», 1888). Подібні парні відношення між вчителем і учнем ми зустрічаємо в оповіданні письменника «The Pupil» («Учень», 1891). Спостереження за характерами і поведінкою головних героїв, співставлення їх взаємовідносин окреслює гендерну ідентичність персонажів.

Головний герой повісті «Урок майстра» – молодий, талановитий письменник Пол Оверт – знайомиться зі своїм кумиром – іменитим письменником Генрі Сент-Джорджем. Тільки повага та довіра старшому побратиму по перу змусила Пола залишити своє кохання та відправитись у творчу подорож. Через деякий час молодий талант повертається з новим чудовим романом, ціною якого стає зрада дружніх стосунків Сент-Джорджем та втрата коханої міс Фенкорт. Старий письменник, який скаржився Полу на одруження як на трагедію свого життя, знову одружується, причому на коханої довірливого учня, і на цей раз відчуває себе щасливим. За словами свого вчителя, Пол Оверт – дуже сильна людина, дивовижно сильна, що створена не заради кохання до жінки, а заради торжества духу. Так саме і сталося: починаючий письменник Оверт приніс на вітвар творчості своє кохання. Стосовно сили молодого людини – ми бачимо, що її вистачило гідно сприйняти урок майстра.

Інші парні відношення існують в оповіданні Генрі Джеймса «Учень». Молодий вчитель Пембертон здружується з розумним не по літам, хворобливим хлопчиком – Морганом Мориним. Юний вихованець бачить в Пембертоні чесну, порядну людину, поважає дорослого та довіряє йому. Учень та вчитель стають по-справжньому близькими людьми. З часом перебування в родині Моринів стає нестерпним гувернеру та його підопічному. Пембертон та Морган приймають рішення про подальше спільне життя заради майбутнього навчання вихованця. Їхня мрія майже збулася, але серце хлопчика не витримало.

При співставленні чоловічих образів та їх взаємовідносин у малій прозі Г. Джеймса («Урок майстра» та «Учень») спрацьовує принцип антитези, який підкреслює різноманітність гендерних ролей персонажів та унікальність їх психологізму. Генрі Сент-Джордж – майстер – самовпевнений, іменитий письменник, світський лев. Гувернер Пембертон – вчитель – порядна, чуйна людина, без положення у світі. Пол Оверт – починаючий письменник – гідна, талановита, сильна людина, потребує кохання та творчості. Морган Морин – учень – розумний, не по літам дорослий підліток, нежиттєздатний в лицемірному світі. Якщо Сент-Джордж проявляє цинічний егоїзм при повній довіри йому Пол Оверта, то між Пембертоном та Морганом встановлюються взаємні відношення турботи, дружби, прихильності. Отже, за допомогою принципу антитези в творах Генрі Джеймса визначається гендерна ідентичність, яка характеризується різноманітною маскуліною поведінкою відповідно психологізму зображених типів.

Творчість американського письменника Генрі Джеймса, визнаного класика світової літератури, пильного та іронічного спостерігача життя, тонкого психолога й майстра стилю, є джерелом інтелектуальної та естетичної насолоди, сприяє формуванню та розвитку високої читацької культури, надає багатий художній матеріал для сучасних літературознавчих досліджень, в гендерному аспекті зокрема.

Література

1. Henry James. The Lesson of the Master (1888). Пер. А. Шадрин. *Генри Джеймс. Избранные произведения в двух томах. Том второй.* Л.: Художественная литература, Ленинградское отделение, 1979.
2. Henry James. The Pupil (1891). Пер. А. Шадрин. *Генри Джеймс. Избранные произведения в двух томах. Том второй.* Л.: Художественная литература, Ленинградское отделение, 1979.

ИДЕЙНО-ЭСТЕТИЧЕСКАЯ ФУНКЦИЯ ВОСПОМИНАНИЙ В ЛИРИЧЕСКОМ ЦИКЛЕ Н.П. ОГАРЁВА «ВОСПОМИНАНИЯ ДЕТСТВА»

Андропова Л.Г. (Харьков)

В многообразном творческом наследии Н.П. Огарёва особое место занимают лирические циклы («Buch der Liebe. Отрывки из автобиографии», «Монологи», «Воспоминания детства»), центрообразующую функцию в которых выполняют воспоминания. Именно ретроспективные картины дают поэту возможность выразить авторскую позицию, подвести итог своему жизненному и творческому пути. Судьба родины, смысл человеческой жизни, взаимоотношения между личностью и обществом, истоки протеста против несправедливого устройства мира, любовь и дружба – проблемы, нашедшие отражение в лирических циклах поэта. Однако доминантой всего его творчества стала проблема становления личности.

В лирическом цикле «Воспоминания детства» автор исследует эволюцию характера человека – от детской восторженности до осознания готовности совершить подвиг. Произведение представляет собой поэтическое исследование внутреннего мира человека. В стихотворениях цикла подвергаются тщательному анализу все нюансы ощущений, возникающих при соприкосновении человека с природой, зарождение первой дружбы и первой любви, то есть в цикле раскрывается история познания мира в детстве и отрочестве. Отсюда – то внутреннее движение, которое определяет развитие мысли лирического героя и в то же время объединяет все семь стихотворения, вошедших в цикл.

Характерная особенность картин прошлого – синтез приёмов ретроспекции и контраста. Мир природы и человеческих отношений